

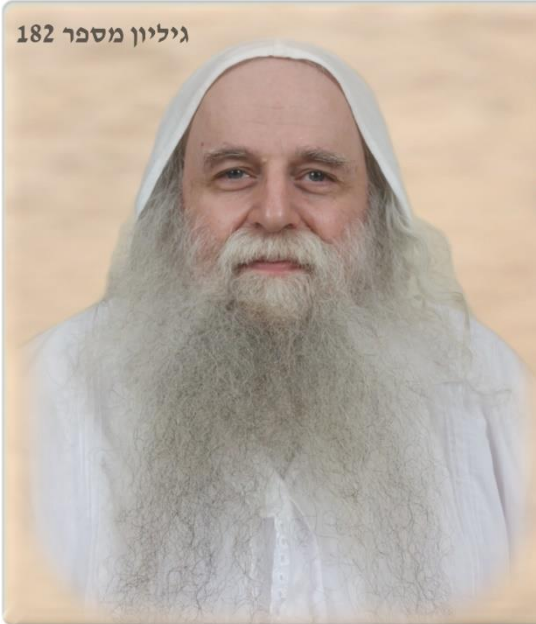

ותן חלקנו בתורתך

מאת כ"ק האדמו"ר מרחלין שליט"א

שיחת התעמקות על פי דרך עץ החיים
פרשת שמות תשפ"ד

קבלת קהל בתיאום מראש בטל' 02-6520002

www.rachlin.org.il

בהוצאת: אוריאל יעוץ ופתרונות בע"מ

יפה רום 40 ירושלים ת"ן

לקבלת הגיליון למייל: rachlin@rachlin.org.il

© כל הזכויות שמורות לכ"ק האדמו"ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט"א

סרקו להורדה

הערה: מאמר זה הינו תמלול של שיעור בפרשת השבוע שהעביר כ"ק האדמו"ר שליט"א.
לא הוכנסו שינויים על מנת לשמר את הסגנון המקורי.

פרשת שמות תשפ"ד – עבד נאמן או רועה נאמן?

השפע המסוים, יולך התגליתי בשם הוי"ה, יהודה – הם לא שאלו שאלות, ואתה שואל שאלות?! יש מחלוקת בחכמים אם משה רבינו נענש על זה או לא, האם הוא נענש שהוא לא נהיה כהן, הוא נשאר לוי ולא זכה להיות כהן כשלתחילה הוא היה צריך להיות כהן.

התפקיד של משה רבינו – תפקיד קשה מאד: עבד נאמן ורועה נאמן. לפעמים זה סותר. זה מין מתוך. יש את צרכי שמים, רצונות שמים, הרצונות של ה' יתברך ופמליה של מעלה, ויש את רצונות פמליה של מטה ועם ישראל – שהם בכלל לא בהכרח הולכים ביחד. יש את היצר הרע באמצע, הפרטי והכללי, שמקשה על עם ישראל, על הפרט ועל הכלל, ומנסה להחטיא אותו ולהרחיק אותו מרצון ה'.

בנוסף לזה, כמובן, יש את התקופות של הסתר פנים, שאז בכלל חיים רק על פי התורה וההלכה ללא הדרכה או ציווים של נביאי אמת, כי לא גלוי שיש איזה שליח מה' שמקבל משמים ומוסר את המסרים לעם, שזה מה שהיה עם הנביאים. גם בנביאים יש דרגות. גדול הנביאים – משה רבינו, שזכה לדרגה הגבוהה ביותר, 'פנים אל פנים' דיבר אליו ה', 'אספקלריא המאירה', בכלל בלי ספיקות כל כך.

ובכל זאת, האם יש 'משא ומתן' בין משה רבינו ובין האבות הקדושים לבין ה' יתברך? – כן, יש משא ומתן. למשל, אברהם אבינו עשה משא ומתן על סדום ועמורה. גם יעקב אבינו דיבר עם ה' בענין שיעשה מעשר ואם יהיה לו, אז ככה וככה – זה משא ומתן. זה לא משא ומתן כמו בני אדם, חס וחלילה. אבל כל צד אומר את דעותיו, כמובן, להבדיל את הבורא יתברך לבין בריותיו.

"כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא אתה מוצא ענותנותו". אז לכן אחד מהיסודות של אמונת ישראל – זה שהוא מתגלה לבריותיו באמצעות הנבואה והמלאכים והמגידים, אליהו הנביא ושאר סוגי הגילויים שיש.

שבוע טוב! ערב טוב, מה שלומכם? אנחנו כאן ב'ותן חלקנו בתורתך', ספר שמות פרשת שמות תשפ"ד, ובשם ה' נעשה ונצליח – פרשה חשובה מאד, ארוכה מאד, עם הרבה מאד סוגיות. אני רציתי להתמקד בענין של היחסים בין הקדוש ברוך לבין משה רבינו לבין עם ישראל ובכלל.

אפשר לחלק את ההיסטוריה האנושית לשני חלקים: זמן של גילוי פנים, זמן של הסתר פנים. גילוי פנים זה כשה' יתברך מתגלה לבריותיו – או לכלל הבריות כמו שיהיה לעתיד לבוא, או בקודש הקדשים בבית המקדש לכהן הגדול ביום הכפורים, או לנביאים או לבעלי רוח הקודש בכל הדרגות, יש דרגות בזה וגם סוגים. כרגע אנחנו במשטר של הסתר פנים כללי, אם כי בכל דור ודור יש צדיקים שזוכים לרוח הקודש, ובקרוב בעזרת ה' גם לנבואה בגאולה השלמה. הדבר הזה הוא עקרוני וחשוב ביותר.

אפשר לסכם ולומר שאולי כל הנפילות שהיו לעם ישראל במדבר ובכלל, כל מיני קשיים שהיו לאבותינו הקדושים ואחר כך למשה רבינו ובכלל – הן נובעות מחוסר ידע ודיוק והבנה של דרך ההתקשרות של ה' יתברך עם הצדיקים.

קודם כל, כשה' יתברך מתקשר עם הצדיקים זה באמצעות מלאכים, שהם שליחיו, ובאמצעות שמותיו הקדושים והפרצופים והספירות. אלה מושגים קבליים. ספירות – צנורות השפע, צנורות ההנהגה. פרצופים – קבוצה של ספירות שעובדת ביחד להוציא מהכח אל הפועל ענינים של ההנהגה של ה' יתברך. אין לנו תפיסה והשגה בה' יתברך. יש לנו רק השגה בהנהגתו, במדותיו, איך הוא מנהיג אותנו ומה הוא רוצה מאתנו, כי את זה הוא גילה לנו בתורה – בתורת הנגלה, וגם בתורת הסוד, בקבלה.

אם כן, כאן בפרשה משה רבנו אומר: "לְמָה הִרְעֵתָה לְעַם הַזֶּה", בא בתלונות לה' יתברך. ה' יתברך בעצם אומר לו בפרשה הבאה שלאבותינו הקדושים הוא התגלה ב'אל שדי' – זו בחינה מסוימת, שם מסוים, מקור מסוים של

כיום חכמי ישראל וכלל עם ישראל עסוקים בללמוד תורה בעיקר, גם בכל פרד"ס התורה, אבל בעיקר הרבה בנגלה – ההלכה, גמרא. ויש מקצוע שהוא לא לכל אחד כמובן, אבל הוא חשוב מאד מאד – המקצוע הזה של לקשר עליונים בתחתונים ותחתונים בעליונים, להכשיר את הדור או את היחידים שבדור שמתאימים כדי שהי' ישרה את שכינתו, כמו שהיה בזמן הנביאים, שהיה אז בית ספר לנבואה, והנביאים הותיקים לימדו את הצעירים איך להתקדש כדי שיזכו לנבואה.

זאת אומרת, יש פה הכנה, חכמה, כוונות, יחודים, שמות הקודש, התנהגות נאותה ומדויקת – הרבה תנאים – כמובן, קיום תורה ומצוות, יראת שמים בראש, אהבת ה', דיקנות גדולה מאד במחשבה, דיבור ומעשה – שאת כל הבסיס לזה אנחנו מלמדים בספר הקטן שלנו, שנקרא 'דרך עץ החיים'. נא להוריד אותו בחינם מהאתר ולקרוא בו. זו הכנה לכל אדם להיות ראוי להיות עבד ה'. וזו הכנה של הנגלה עם פתח קטן לנסתר.

אבל מה שאנחנו מדברים עליו עכשיו זה בעצם כל ההכנות, או במה עוסק כל הנושא של הנבואה. היחידי שהיה בהכרה מלאה כשהי' דיבר אתו, כמו שאדם מדבר עם חברו להבדיל, זה משה רבינו. שאר הנביאים הם כביכול כמו מתעלפים, לא ממש בתוך החושים. אז אנחנו הקטנים יכולים לדמיין קצת את זה לאיך שבן אדם בחלום. בן אדם בחלום הוא לא בשליטתו כמו כשהוא ער, הוא לא בהשגתו כמו כשהוא ער. אז יש בזה נסיונות: איך הצדיק הזה יבין מה שאומרים לו, יקלוט מי מדבר אתו, מה הוא אומר לו, למה הוא אומר לו.

ובענין משה רבינו ובכל שאר הצדיקים שהי' התגלה אליהם בדרגה כזו או אחרת, בשם כזה או אחר – האם זה למשל ציווי שהי' מצוה, או האם זה נסיון שהי' מנסה את הצדיק? להבדיל אין סוף הבדלות, בלעם הרשע, שהיתה לו גם מדרגה של התגלות, מצד הסטרא אחרא אבל התגלות משמים – אז הי' אמר לו, במלים שלי: 'אם האנשים באו לקרוא לך, לך עמהם', שילך אתם, עם השליחים של בלק. ואז הוא אכן קם והלך. וכתוב שהי' כעס עליו, למה הוא הולך. רגע, אבל הי' אמר לו ללכת, למה הוא כועס? זה היה נסיון: האם הוא ילך, או לא ילך? אה, הוא רוצה ללכת לקלל את ישראל – הי' כועס עליו.

אז איך אפשר לדעת אם זה ציווי שהי' מצוה? פה זה היה רשע, כן? אני מדבר להבדיל עכשיו גם על צדיקים: הי' מצוה – והצדיק עושה בדיוק? או הצדיק מתוכח? למשל, פה בפרשה משה רבינו התוכח עם ה', הוא לא רצה ללכת לגאול את ישראל. למה? – כי לפי דעתו זה לא מגיע לו, הוא היה עניו מכל אדם, מגיע לאחיו הגדול ממנו בשלש שנים, אהרן הכהן, שמגיע לו לפי דעתו של משה שהוא יהיה זה שיגאל את ישראל, הוא גם היה נביא. אז הוא לא רצה. הי' שכנע אותו, תראו את ענוותנותו, במשך ששה ימים – עד שזהו, חרה אף ה', הי' כעס עליו, ואז משה רבינו התבטל והלך.

אז הדבר הזה, למה משה רבינו, שאין כמו משה רבינו, אין כמו משה רבינו, למה? אם הוא עניו מכל אדם – הי' יתברך שולח אותו, הוא לא שולח את אהרן. ככה הי' רוצה.

אז רואים פה שמשה רבינו היה בתוך העולם, היה מונח בתוך העולם: מה ירגיש האח שלו? שלא יפגע חס וחלילה – מה זה קשור? הי' יתברך שולח אותך לגאול את ישראל, לא שואל אותך. אתה עבד ה', אתה עושה מה שהי' אומר. או, וואו, אולי יש פה נסיון? אולי הי' מנסה אותך, לראות אם אתה רוצה לגאול את ישראל, להיות הגדול, או שאתה רוצה לתת לאחיך להיות הגדול? – איך אפשר לדעת?

הי' אמר ליעקב אבינו, הראה לו את הסולם והראה לו כל שר של אומה שעולה ויורד, ואמר לו: 'עכשיו אתה תעלה'. ויעקב לא רצה כי הוא פחד, כי כל שר הי' הוריד, הוא אמר, 'אולי אני אעלה וגם אותי הוא יוריד'. אבל הי' אמר לו – אבל הוא פחד.

וגם בזמן שהוא ציוה את שמואל הנביא ללכת לבית לחם למשוח את בן ישי למלך, אז הוא חשש משאול. הי' אומר לך, ואתה חושש משאול? אבל רואים שהי' אמר לו בכל זאת ללכת ולעשות לו תחבולה – אז זה היה במקום? זה לא היה במקום?

יש פה קושי, על זה אני מדבר. יש פה קושי, מורכבות ותורה שלמה איך-סופית של הדברים האלה – איך הבן אדם מקבל את ההארה מלמעלה, את הדיבור הקדוש, את הגילוי, איך הוא מפרש אותו, איך הוא מקיים אותו, איך הוא מבין אותו.

אולי באמת העניו מכל אדם, משה רבינו, חשב שיש פה נסיון, לבדוק אם הוא מתגאה ורוצה לתפוס לעצמו 'את התפקיד' כמו שאומרים היום, להיות הגואל. אבל זו לא היתה כונתו של הי' יתברך. הי' יתברך ציוה עליו, הוא רצה שהוא יהיה הגואל. זה לא היה נסיון. ההפך: הוא נענש קצת על זה, כי הי' כעס עליו. מבינים?

אז קל חומר בן בנו של קל וחומר כשלא מדובר בגדול הנביאים והעניו מכל אדם ועבד נאמן ונאמן בכל ביתו כמו משה רבינו – אלא מדובר בנביאים בדרגה נמוכה יותר או בבעלי רוח הקודש, או באנשים פשוטים, שלפעמים יש גם להם גילוי, כמו מנוח, שהיה עם הארץ אבל זכה לגילוי.

ובכלל, בדרישות של הי' יתברך, למה צריך נביאים? הרי הוא נתן לנו את התורה, נתן לנו דרך לפסוק הלכה, למה צריך נביאים? – עובדה. עובדה שצריך נביאים, וצריך בעלי רוח הקודש – עובדה, דוד המלך גדול בעלי רוח הקודש. וצריך אורים ותומים. זה ה'לכתחילה' – שיש גילוי פנים! רק בדיעבד יש משטר של הסתר פנים, זה לא הלכתחילה. זה בגלל עוונותינו, בגלל עוונותינו יש הסתר פנים.

זאת אומרת שעם ישראל צריך להתעלות לדרגה כזו שכולנו נהיה נביאים, כולנו נקבל הוראות משמים מה לעשות, מה לא לעשות, מה משמח את בוראנו, מה לא, איך לפעול בכל ענין. אם היינו ראויים, היינו מקבלים משמים על כל ענין.

אנחנו צריכים לדעת איך חיים עם הדבר הזה. האם יהיה אז יצר הרע פרטי וכללי, או שכבר הי' יבטל את זה? – אינני יודע. אבל ברור שהכל בהדרגתיות. גם כשהי' מתגלה למשה רבינו בפעם הראשונה, הוא מתגלה אליו בקולו של אביו, עמרם, קורא לו "מִשֶׁה מִשֶׁה". הוא חשב שזה אבא שלו קורא לו. למה? – כדי שמשה לא יבהל, שלא תהיה 'שבירת

הכלים, איך אומרים היום? שיהאדם לא ישתגע. גם אנשים שסובלים ממחלות פסיכיאטריות שומעים קולות, ואלה לא קולות אמתיים, מהבחינה הזו שזו לא נבואה, זה לא ה' מדבר אתם, כן?

אז לכן, זאת תורה רצינית מאד, עמוקה ורחבה מאד, והכי חשובה בעצם בסופו של דבר, כי גם אם בן אדם זוכה להגיע לדרגה של משה רבינו – שלדרגה של נבואתו של משה רבינו רק הוא זוכה, כדי שאף אחד לא יכחיש את התורה שהוא קיבל משמים – אם כן, גם אם בן אדם מגיע לדרגה כזו עצומה של נביא אמת, הוא עוד צריך להבין מה ה' רוצה בדיוק, האם זה נסיון או זה ציווי, ואסור לנביא לכבוש את נבואתו, אחרת חייב מיתה. זה לא פשוט.

הנה, יונה הנביא עשה לשם שמים. הוא לא רצה להתנבא על נינוה ושנינוה יחזרו בתשובה ואז יהיה קטרוג חלילה על עם ישראל – עשה לשם שמים. אבל הוא נענש שאחרי שתי הנבואות שהוא זכה להן הוא לא זכה יותר לנבואה. אבל הוא זוכה להיות משיח בן יוסף לעתיד לבוא. מאד מאד מאד מאד מסובך.

משה רבינו לא מל את אליעזר בנו בזמן, התמהמה, גם אם היו לו תירוצים לפי ההלכה ולשם שמים – וכמעט נהרג. נגזרה עליו מיתה. ואשתו צפורה הצילה אותו, כי היה רמז שם משמים על ידי המלאך.

אז רגע אחד הוא הולך להיות הגואל – רגע אחר הוא עושה טעות, כי רצה קודם למצוא מלון ואחר כך למול את בנו, התמהמה במילה של בנו. אסור להתמהמה במילה, כי בכל רגע שהתינוק לא נמול יש יניקה של הסטרא אחרא. אז הוא היה צריך לקיים את הציווי.

היתה לו טעות בהערכה: הוא חשב מצד אחד שהוא צריך לצאת מיד לדרך כי ה' ציוה עליו לחזור למצרים, אז הוא צריך לצאת מיד. מצד שני, הוא פחד שהילד ינזק אם הוא ימול אותו. מצד שלישי, הוא רצה קודם למצוא מקום להיות ואז למול אותו, אבל עבר את הזמן שמשמים רצו, ה' יתברך רצה שהוא ימול אותו – ונגזרה עליו מיתה.

רק בגלל שצפורה הצילה אותו, ברוך ה' הוא ניצל. והוא לא ידע למה, וגם היא לא ידעה למה. בא מלאך ובלע אותו בדמות של נחש מלמעלה, מלמטה, עד מקום הברית, כדי שהיא תבין. והיא לקחה צור, אבן חדה, ומלה אותו. הצילה אותו, את גדול הנביאים, גואל ישראל! כמה ההלכה מחייבת. אנשים חושבים שהיא לא מחייבת, שיש אנשים שמעל ההלכה... לא, לא. אף אחד לא מעל ההלכה. אין דבר כזה.

מבינים? אז את כל הענין הזה, אני מנסה, אני הקטן מנסה קצת להבין. בכל החומש כל פעם שיש קשר של ה' יתברך עם הצדיק, עם כלל עם ישראל, מעניין אותי מאד – איך זה מתנהל, איזה שם משמות הנהגתו יתברך הוא המשפיע, איך הנסיון, מה מבין הנביא, מה הוא לא מבין, אם יש טעות או אין טעות, אם זה נסיון או זה ציווי.

אז עכשיו אנחנו עסוקים בלימוד ההלכה, בקיום תורה ומצוות. אבל מתי שזה רלוונטי לפרט, למי שזוכה, או לכלל – צריך להיות עסוקים בהבנת הדברים. הנה, סכנת נפשות. סכנת נפשות אם האדם לא מבין נכון.

כמובן, "אין הקדוש ברוך הוא בא בטרונא עם בריותיו", אז הוא מראה לצדיקים האמתיים את הדרך ומלמד אותם, שולח להם מלאכים, נשמות הצדיקים, שילמדו אותם, כמו שלמשל האר"י הקדוש קיבל את כל התורה המופלאה שלו מפי אליהו זכור לטוב. אם הוא לא היה מקבל מפי אליהו, מאיפה היה יודע? ה' שלח לו את אליהו הנביא שילמד אותו, אז הוא היה יודע את כל הדברים המופלאים שיש בתורה שלו. וככה רבינו הבעש"ט הקדוש זכה לרבי נביא שבא משמים. כן, אז "לא אלמן ישראל".

מצד שני, צריך להבין את הדברים, שהם עמוקים מני ים. ובעזרת ה' שנגיע לרגע הזה! שזה מה שיטריד אותנו, זה חשוב מאד: הקשר שלנו עם בורא עולם, השייכות שלנו לבורא עולם, ההתגלות של בורא עולם, הדרישות של בורא עולם.

וזה לא פשוט. חשבתי על ההשוואה שה' יתברך עושה בין האבות לבין משה רבינו, שהם לא שאלו שאלות, לא הקשו קושיות. והיו להם נסיונות, כן? אברהם אבינו בעשרה נסיונות נתנסה. ומשה רבינו רק מתמנה וכבר אומר "לָמָּה הִרְעִיתָהּ".

אבל אולי כאן אפשר לומר לזכותו של משה רבינו שמה רבינו היה מנהיג של כל עם ישראל – היה צריך להיות המנהיג, לבוא להוציא את עם ישראל מהשעבוד של מצרים, להתמודד עם פרעה וכל המצרים. נכון שהוא לא בא בגבורתו, אלא הוא שלית. והנה, הוא בא לשליחות, בא לעשות מה שה' יתברך ציוה, וזה לא הלך לו בדיוק – היו עיכובים מצד פרעה, והוא הרע את התנאים של עם ישראל. אבל ה' אמר לו מראש שפרעה לא ישרר את העם ושיקשה את לבו. אבל אולי משה סבר שהוא צריך לסגור על עם ישראל.

אז להיות מנהיג של כלל עם ישראל זה דבר קשה מאד שאי אפשר לתפוס, בכל דור ודור. ומשה רבינו היה צריך לתמרן בין להיות עבד נאמן לרועה נאמן. וזה תפקיד חדש שלא היה כמותו, כי עם ישראל עוד לא היה כעם ישראל. "שבעים נפש", יעקב ירד למצרים שבעים נפש – אבל פה הם כבר ששים ריבוא. זה לא אותו דבר. צריך להוציא אותם מהשעבוד. זה לא פשוט, כל זה לא פשוט בכלל. אבל גם משה רבינו צריך לשמור על איך שהוא מדבר.

ויש אנשים קטנים בדור שלנו שמרשים לעצמם לדבר חלילה לא בכבוד כלפי שמיא, לפעמים מחוצפה, ולפעמים מזה שלא יודעים, ולפעמים מהרגשה של קרבה, כמו בין בן לאב – שזה חידוש יפה שהביא רבינו הבעש"ט הקדוש, החסידים אומרים: 'טאטע, טאטע', 'טאטעניו, כן?'

מצד שני: בכבוד, רבותי – תמיד. ככה מביא יתנא דְבִי אליהו הקדוש, לדבר בכבוד, לא 'להרגיש בנוח', לא. בכל זאת, זה בורא עולם ישתבח שמו. אנחנו כלום. בן אדם הוא כלום. כולנו עבדים לה' יתברך. ואם נזכה – נהיה בניס. ואם נזכה, נהיה גם חיילים שלו יתברך כראוי.

עוד נקודה שרציתי להגיד שרואים כאן בפרשה: שהסטרא אחרא ידעה שצריך להיוולד גואלן של ישראל ושהוא זכר, ורצו למנוע את זה. ולכן באו לפרעה ואמרו 'נהרוג את כל התינוקות הזכרים, כולל המצרים'. והם ידעו שבאותו יום נולד מושיען של ישראל ושהוא לוקה במים – תראו כמה

אבל המלחמה קיימת בדומם-צומח-חי-מדבר, מאז שנברא העולם עד סוף התיקון – מלחמה בין טוב לרע, בין יראי ה' לבין מי שלא ירא ה', וכן הלאה. זה נִכְפָּה, זה מה שרציתי לומר. בגלל עוונותינו, בגלל שאנחנו עוד לא עשינו את כל התיקון כמו שצריך – יש קטרוגים, יש עניינים, יש מלחמות. ככה ה' ברא את זה. זה התחיל עם הנחש הקדמוני. אם לא היינו שומעים בקולו בהיותנו בתוך אדם הראשון, אז לא היינו מגיעים למה שהיום אנחנו צריכים להתמודד אתו.

ה' יעזור ויאיר את עינינו, ואת עיני חכמינו ואת עיני מנהיגינו, שנעשה את הרצוי בעיני ה' בדרך הכי טובה, מתוך בריאות ושמחה! מתוך אחדות!

”ובא ציון גואל” במהרה ברחמים!

לחיים! לחיים! לחיים!

להתחזק בעבודתו יתברך!

שבת שלום ומבורכת לכל בית ישראל.

הם ראו. הסטרא אחרא גם לה יש השגה – לא כמו לקדושה, אבל יש לה השגה מסוימת, כי זה התפקיד שלה. אז הם רצו למנוע את הַנְּלִדוֹת של משה רבינו, והיו מוכנים לרצוח את כל התינוקות הזכרים, כולל המצרים, כדי שלא יִנְלֵד. גם ”הִבָּה נְתַחְכְּמָה לוֹ”, כן? מה זה ”הִבָּה נְתַחְכְּמָה לוֹ”? – זו התכנית של הסטרא אחרא, לא לתת לעם ישראל להשתחרר. להשתחרר ממה? מסבלות מצרים, מעבודות מצרים – והיום: שלא ישתחרר משעבוד מלכויות, שלא ישתחרר מהשפעת הסטרא אחרא הפרטית והכללית, שלא נחזור בתשובה, שלא נהיה צדיקים.

זה אותו דבר, זה אותו תפקיד: למנוע מעם ישראל להגיע לקיים את תפקידו האלקי – כי אם עם ישראל יזכה, אז הצד השני יפסיד. זו מלחמה. מאד קשה הנושא של מלחמה. אנחנו עכשיו במלחמה גשמית. מאד קשה... זה דבר מזעזע. אם שואלים כל בן אדם נורמלי – הוא סולד ממלחמה.

מתוך נפשי – התחדדות הדעת

מאת כ”ק האדמו”ר רבי פינחס דניאל הכהן רחלין שליט”א
כ”ב טבת תשפ”ד

לעילוי נשמות הנופלים · לרפואת הפצועים · להחזרת החטופים · לשמירה על החיילים.

- א. אם יש לך לב חם ואכפתי – הִזָּהר מהכעס ומהתאוה!
- ב. אם כואב לך צער הזולת כפי שכואב לך על צער אהוביך, אתה בדרך הנכונה!
- ג. הערבוּב של אמת עם שקר, של טוב עם רע, של חכמה עם סכלות – קשה מנשוא.
- ד. בלי קדושה אין בירורי האמת לאֶמְתָּה!
- ה. לעצמך אתה סולח, ולזולת?
- ו. בגלל נביאי השקר חרבה ירושלים! על שהם סתרו את דברי ירמיהו ומנעו מעם ישראל לעשות תשובה.
- ז. שמור על נפשך. אל תהיה יותר מדי בצער.
- ח. אל תהיה שטחי! התעמק, התאמץ – ומשמים יעזרו לך.
- ט. מה מוביל אותך?
- י. מי מוביל אותך?
- יא. אם לא זיככת את מדותיך עד תום למען שמו באהבה – ההחלטות שלך נגועות טוב ורע, ואינך מדייק בהחלטותיך!
- יב. אם אתה גאותן – לאיזה נזק אתה גורם?
- יג. זה שלמדת לא אומר שאתה באמת יודע!
- יד. מי שנותן עצות שלא על פי דרגתו האמתית – עצותיו אינן נכונות, והנזק עוד עתיד להגיע, ר”ל.
- טו. ”על כל פשעים תכסה האהבה”. השאלה היא אם יש פשעים רבים ולא מתקנים אותם, כמה זמן תמשך האהבה.
- טז. אל תתעלם מהאזהרות שמזהירה אותך ההשגחה העליונה.
- יז. דע את אויביך. ודע את חבריך. ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.
- יח. אל תדרוש מהזולת דברים שמעבר ליכולתו.
- יט. בתורה שלשה קוים: קו ימין, קו שמאל והקו האמצעי. ישנם אנשים שרוצים לאחוז רק בקו ימין, או רק בקו שמאל – והנזק עצום! כי חייבים את שלשתם: חסד, דין ורחמים.
- כ. הִזָּהר, ועוד פעם הִזָּהר, ועוד פעם הזהר, התפלל לה' ית' – ואז תחליט! לכל בחירה יש תוצאות רבות ומסתעפות.
- כא. סדר יום. משמעת. מטרות ברורות. גמישות! בדיקה עצמית מתמדת. התוצאות – בידי שמים.
- כב. לכל השפעה 'תופעות לוואי' – בדוק אותן היטב.

לחיים! לחיים! לחיים! להתחזק בעבודתו ית'!